

SPÓJNOŚĆ POMIAROWA JAKO NARZĘDZIE ZAPEWNIENIA JAKOŚCI

mgr inż. Piotr Lewandowski

Polskie Centrum Akredytacji (PCA) – jako jednostka nadzorująca m.in. pracę laboratoriów wzorcujących i badawczych, opublikowała „Politykę dotyczącą zachowania spójności pomiarowej”.

W dokumencie tym określono wymagania i zalecenia odnoszące się bezpośrednio do **laboratoriów** oraz:

- **jednostek inspekcyjnych**
- **jednostek certyfikujących** wyroby oraz systemy zarządzania, które powinny wymagać od swoich klientów przestrzegania przedstawionych w Polityce zasad.

Spójność pomiarowa

Spójność pomiarowa – powiązanie z wzorcami pomiarowymi,

właściwość wyniku pomiaru, przy której wynik może być związany z odniesieniem poprzez udokumentowany, nieprzerwalny łańcuch wzorcowań, z których każde wnosi swój udział do niepewności pomiaru.

Niepewność pomiaru

Niepewność pomiaru – parametr związany z wynikiem pomiaru, charakteryzujący rozrzut wartości, które można w uzasadniony sposób przypisać wielkości mierzonej.

Niepewność pomiaru – ilościowa miara niedokładności pomiaru, której odzwierciedlenie stanowi rozrzut wyników

Spójność pomiarowa

Wzorcowanie, kalibracja – działanie, które w określonych warunkach, w pierwszym kroku ustala zależność pomiędzy odwzorowywanymi przez wzorzec pomiarowy wartościami wielkości wraz z ich niepewnościami pomiaru, a odpowiadającymi im wskazaniem wraz z ich niepewnościami, a w drugim kroku wykorzystuje tę informację do ustalenia zależności pozwalającej uzyskać wynik pomiaru na podstawie wskazania.

Spójność pomiarowa

Dokument DA-06 „Polityka dotycząca
zapewnienia spójności pomiarowej”

Wydanie 5

20.01.2015 r.

Cechy spójności pomiarowej

Spójność pomiarową charakteryzuje się poprzez sześć podstawowych cech:

- nieprzerwany łańcuch porównań
- niepewność pomiaru
- dokumentacja
- kompetencje personelu
- odniesienie do jednostek miary SI
- odstęp czasu między wzorcowaniami

Podstawowym źródłem zapewnienia spójności pomiarowej jest wyposażenie pomiarowe.

Nieprzerwany łańcuch porównań

Międzynarodowy wzorzec masy 1 kg Francja

Narodowy wzorzec masy 1kg Polska

Kopie wzorców masy Laboratoria wzorcujące

Pomiar masy - kontrola wag

Spójność pomiarowa

Wyposażenie pomiarowe (np. wzorce pomiarowe, przyrządy pomiarowe, układy pomiarowe) stosowane do wzorcowań/kalibracji, badań i pomiarów, mające wpływ na niepewność pomiaru, powinno być wzorcowane przez krajowe instytucje metrologiczne NMI lub Instytuty Desygnowane DI będące depozytariuszami wzorców państwowych albo **laboratoria wzorcujące**.

Spójność pomiarowa

Potwierdzenie spójności pomiarowej uzyskujemy poprzez:

- wzorcowanie wyposażenia pomiarowego przez kompetentne organizacje,
- potwierdzeniem przeprowadzonego wzorcowania jest świadectwo wzorcowania,
- PCA nie akceptuje świadectw legalizacji jako potwierdzenie spójności pomiarowej,
- świadectwa wzorcowania wydawane przez akredytowane laboratoria wzorcujące są dowodem zachowania spójności pomiarowej pod warunkiem, że zawierają symbol akredytacji, a wzorcowane przyrządy i parametry zawarte są w zakresie akredytacji.

Źródła zapewnienia spójności pomiarowej

Urządzenia pomiarowe mające wpływ na niepewność pomiaru związaną z wynikami tych działań, powinny być wzorcowane przez Krajowe Instytucje Metrologiczne, albo akredytowane laboratoria wzorcujące.

W przypadku braku możliwości realizacji wzorcowania

w wyżej wymienionych instytucjach, dopuszcza się wykorzystanie innych wzorcowań, przy czym jednostka zlecająca wzorcowanie powinna dysponować dowodami zasadności wyboru sposobu zachowania spójności pomiarowej.

Spójność pomiarowa – wzorcowania wewnętrzne

- ❑ kompetencje personelu wykonującego wzorcowania wewnętrzne muszą być udokumentowane; należy przechowywać dokumentację szkoleń oraz dowody kompetencji w postaci np. wyników egzaminu lub wyników z auditu w zakresie wykonywania wzorcowań;
- ❑ powiązanie wyników wzorcowań z międzynarodowymi lub państwowymi wzorcami pomiarowymi NMI/DI albo z wzorcami pomiarowymi odniesienia NMI/DI powinno być udokumentowane;

- procedury szacowania niepewności pomiaru powinny być zgodne z dokumentem EA-4/02;
- wzorce pomiarowe odniesienia powinny być wzorcowane w odpowiednio ustalonych odstępach czasu w celu zapewnienia ich rzetelności; polityka i procedury ustalania i zmiany tych odstępów powinny być oparte o wieloletnią obserwację wzorców pomiarowych odniesienia;

Świadectwo wzorcowania

	PRZEDSIĘBIORSTWO AUTOMATYZACJI I POMIARÓW INTROL Sp. z o.o. 40-519 Katowice, ul. T. Kościuszki 112 tel. (32) 205 33 44, 7890 000 faks: (32) 205 33 77, www.introl.pl LABORATORIUM POMIAROWE tel. (32) 7890107-8 e-mail: laboratorium@introl.pl	 Polskie Centrum Akredytacji WZORCOWANIE AP 053
Laboratorium wzorcuje akredytowane przez Polskie Centrum Akredytacji, sygnaturasza porozumień EA MLA i ILAC MRA dotyczących wzajemnego uznawania świadectw wzorcowania. Nr akredytacji AP 053.		
ŚWIADECTWO WZORCOWANIA		
Data wydania: 26 września 2013 r.		Nr świadectwa: 917-2282/13
		Strona 1/2
PRZEDMIOT WZORCOWANIA	Termohigrometr Typ: TM-305U; Nr fabr.: 130601021; Producent: TENMARS; Rozdzielczość: wilgotność: 0,1 %, temperatura: 0,1 °C;	
ZGŁASZAJĄCY	Przedsiębiorstwo Prywatne UNITOR s.c. Wanda i Paweł Polak ul. Rydygiera 30/32, 87-100 Toruń	
METODA WZORCOWANIA	Procedura PIL-P-09-08 "Wzorcowanie przyrządów do pomiaru wilgotności względnej i temperatury powietrza", wyd. 8 z dnia 28.09.2012 r.	
WARUNKI ŚRODOWISKOWE	Temperatura: (22,2 ± 23,1) °C Wilgotność: (33,0 ± 40,1) %	
DATA WYKONANIA WZORCOWANIA	26 września 2013 r.	
SPÓJNOŚĆ POMIAROWA	Wyniki wzorcowania zostały odniesione do wzorca pomiarowego odniesienia wilgotności utrzymywanego w E+E Elektronik w Austrii poprzez zastosowanie higrometru punktu rosy Optica nr: 0130507 oraz do państwowego wzorca pomiarowego temperatury utrzymywanego w GUM poprzez zastosowanie miernika Optica nr: 0130507 z czujnikiem termometru rezystancyjnego Pt100 nr: 06/09.	
WYNIKI WZORCOWANIA	Podano na stronie drugiej niniejszego świadectwa wraz z wartościami niepewności pomiaru.	
NIEPEWNOŚĆ POMIARU	Niepewność pomiaru została określona zgodnie z dokumentem EA-4/02. Podane wartości niepewności stanowią niepewności rozszerzone przy poziomie ufności ok. 95 % i współczynniku rozszerzenia $k = 2$.	
		
 KIEROWNIK Laboratorium Pomiarowego mgr inż. Andrzej Borkowski		
Niniejsze świadectwo może być okazywane lub kopiowane tylko w całości.		

Świadectwo wzorcowania

ŚWIADECTWO WZORCOWANIA wydane przez LABORATORIUM AKREDYTOWANE Nr AP 053

Data wydania: 26 września 2013 r.

Nr świadectwa: 917-2282/13

Strona 2/2

WYNIKI Wyniki przeprowadzonego wzorcowania przedstawiono poniżej:
WZORCOWANIA:

Nr	Wartość odniesienia		Wskazanie wzorcowanego przyrządu		Błąd pomiaru		Niepewność pomiaru	
	<i>t</i>	<i>RH</i>	<i>t</i>	<i>RH</i>	Δt	ΔRH	<i>t</i>	<i>RH</i>
	[°C]	[%]	[°C]	[%]	[°C]	[%]	[°C]	[%]
1	21,9	60,8	22,2	60,3	+0,3	-0,5	0,3	1,4
2	22,9	55,9	23,2	55,0	+0,3	-0,9	0,4	1,6

Podane wartości temperatury odnoszą się do Międzynarodowej Skali Temperatury z 1990 r. (MST-90).

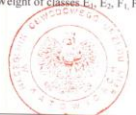
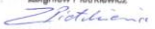
„Błąd pomiaru” - różnica między wskazaniem wzorcowanego przyrządu a wartością odniesienia.

Świadectwo traci ważność w terminie wynikającym z zakładowego harmonogramu okresowego sprawdzania przyrządów pomiarowych.

Autoryzował:

Mariusz Borkowski

Świadectwo wzorcowania

  NACZELNIK OBWODOWEGO URZĘDU MIAR W KATOWICACH ul. Rynek 9, 40 - 957 Katowice tel./fax: (032) 253-65-46, e-mail: oum.katowice.katowice@gum.gov.pl	
ŚWIADECTWO WZORCOWANIA	
Data wydania: 11 czerwca 2012 r. Nr świadectwa: U/12/51-511220143 Strona 1/2	
PRZEDMIOT WZORCOWANIA	Wzorce masy klasy dokładności M₁ o masie nominalnej 1000 kg nr identyfikacyjne: WAGA: 01 + 09, 1, 10 + 23, 26, 31, 38, 41, 42, 44, 146, 152 + 180 Charakterystyka wzorców: - materiał: żelwno, - kształt: prostopadłościan z jamą wzorcowniczą,
ZGŁASZAJĄCY	Gdańskie Usługi Metrologiczne Sp. z o.o., ul. Zająca 31, 80-283 Gdańsk
UŻYTKOWNIK	P.P.U.H. "WAGA", ul. Warszawska 15, 32-086 Węgrzce
MIEJSCE WZORCOWANIA	"Trans-Handel" Kryspinów 1
METODA WZORCOWANIA	Instrukcja operacyjna I/SOUMI/09/14: „Wzorcowanie dużych wzorców masy”, wydana 25 marca 2010 r., nr wydania: 2.
WARUNKI ŚRODOWISKOWE	Temperatura: (15,4 + 16,7) °C, wilgotność: (64 + 67) %.
DATA WYKONANIA WZORCOWANIA	6 czerwca 2012 r.
SPÓJNOŚĆ POMIAROWA	Wyniki wzorcowania zostały odniesione do państwowego wzorca jednostki miary masy utrzymywanego w Głównym Urzędzie Miar, poprzez zastosowanie wzorca masy 1000 kg nr ZN-01.
WYNIKI WZORCOWANIA	Podano na stronie drugiej niniejszego świadectwa wraz z wartościami niepewności pomiaru.
NIEPEWNOŚĆ POMIARU	Niepewność pomiaru została określona zgodnie z dokumentem EA-4.02. Podane wartości niepewności stanowią niepewność rozszerzoną przy poziomie ufności ok. 95 % i współczynniku rozszerzenia k = 2.
ZGODNOŚĆ Z WYMAGANIAMI	W wyniku wzorcowania stwierdzono, że masa wzorców mieści się w granicach błędów dopuszczalnych dla wzorców masy klasy dokładności M ₁ ustalonych w Zaleceniu Międzynarodowym OIML R 111-1 Weight of classes E ₁ , E ₂ , F ₁ , F ₂ , M ₁ , M _{1,2} , M ₂ , M ₃ and M ₃ (2004 r. – art. 5)
 Z up. Naczelnika Obwodowego Urzędu Miar Nr 1 w Katowicach S P E C J A L I S T A Zbigniew Pietrzkiewicz 	
Niniejsze świadectwo może być okazywane lub kopiowane tylko w całości.	

Świadczenie legalizacji

 NACZELNIK OBWODOWEGO URZĘDU MIAR w ŚWIDNICY 58-100 Świdnica, ul. Długa 72, tel./fax 74 852 28 54, e-mail: oum.wroclaw.swidnica@gum.gov.pl	
ŚWIADECTWO LEGALIZACJI PONOWNEJ	
PRZEDMIOT LEGALIZACJI	Waga nieautomatyczna elektroniczna typu Rooster 60/18/3; Nazwa lub znak producenta: Miary i Wagi; Numer fabryczny: R195; Rok produkcji: 2008; Znak typu: T 6892; Decyzja nr: ----; - obciążenie maksymalne <i>Max</i> 60 000 kg - obciążenie minimalne <i>Min</i> 400 kg - działka legalizacyjna <i>e</i> = 20 kg - działka elementarna <i>d</i> = 20 kg - klasa dokładności III
WNIOSKODAWCA	MIARY I WAGI Tomasz Kogut Sp. J., ul. Smaków 9, 49-318 Skarbimierz-Osiedle - naprawca.
MIEJSCE ZAINSTALOWANIA LUB MIEJSCE UŻYTKOWANIA	Skup Metali Nieżelaznych i Surowców Wtórnych Bolesław Uryasz, ul. Kliczkowska 56, 58-100 Świdnica.
WYMAGANIA ZAKRES SPRAWDZEŃ	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać wagi nieautomatyczne, oraz szczegółowego zakresu sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych (Dz. U. Nr 26, poz. 152).
STWIERDZENIE ZGODNOŚCI	W wyniku sprawdzenia stwierdzono, że ww. waga nieautomatyczna spełnia wymagania.
MIEJSCE UMIESZCZENIA CECH	Cechę legalizacji 3PL5, 14, I umieszczono na tabliczce znamionowej i częściowo na obudowie miernika wagi. Cechy zabezpieczające 3PL5 w liczbie 6 szt. umieszczono na: - tabliczce znamionowej z liczbą adiustacyjną 0042 i częściowo na obudowie miernika, - wewnątrz miernika na: przelączniku adiustacji, wtyczce przewodu sygnałowego, dostęp do płyty głównej miernika, - skrzynce przyłączeniowej przetworników (2 szt.).
OKRES WAŻNOŚCI LEGALIZACJI	Legalizacja jest ważna do dnia 31 stycznia 2016 r.
ZNAK WNIOSKU	Obw.UM5/400-48/14
Data wystawienia:	14 stycznia 2014 r.
	
<i>z upoważnienia Naczelnika</i> INSPEKTOR Obwodowego Urzędu Miar w Świdnicy <i>Anna Dittewska</i>	
Niniejsze świadectwo może być okazywane lub kopiowane tylko w całości.	
Obw.UM5/21/DDL	

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ